

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 Stockholm

LOs yttrande över Semesterlagsutredningens betänkande ”Enklare semesterregler” (SOU 2008:95)

Landsorganisationen har tagit del av betänkandet och vill lämna följande yttrande.

Sammanfattning av LOs ställningstagande

- LO ställer sig positiv till ambitionen att förenkla semesterlagen om det sker på ett för löntagarna neutralt sätt.
- LO är kritisk till att utredningen inte presenterat en genomgripande jämställdhetsanalys av utredningens förslag och anser att det måste ske innan förändringar i lagstiftningen görs.
- LO tillstyrker att lagen möjliggör att semesterlön beräknas enligt den så kallade sammalöneregeln, men finner det otillfredsställande att arbetsgivaren i de flesta fall fritt kan välja mellan nuvarande beräkningsmetod och den föreslagna.
- LO är kritisk till de föreslagna procentsatserna för beräkning av semestertillägg vid semesterlön enligt sammalöneregeln.
- LO accepterar inte de föreslagna förändringarna när det gäller semesterlöngrundande frånvaro.
- LO tillstyrker förslaget att okontrollerade arbetare får rätt till semester.

Inledning

Semesterlagen har vid ett flertal tillfällen tidigare varit föremål för utredning. Den senaste utredningen på detta område var den så kallade Knas-utredningens betänkande, ”Semesterlagen och övriga ledighetslagar -

översyn och förenklingar” (SOU 2003:54)”. Flera av de förslag som den utredningen föreslog i återfinns även i SOU 2008:95.

De förändringar som föreslås i den nuvarande utredningen är bland annat en ny regel avseende beräkning av semesterlön, nya regler för semestergrundande frånvaro, en ny regel för semester som inte har kunnat läggas ut, ett slopande av presumtionen att semesterersättning ingår i lön för arbete som avsetts pågå högst tre månader och omfatta högst sextio timmar, att värdet av sparade semesterdagar inte ska ingå i beräkningsunderlaget vid beräkning av semesterlön och att okontrollerade arbetstagare får rätt till semester.

LO konstaterar att nuvarande regler avseende möjligheter att avvika från semesterlagen genom kollektivavtal bibehålls oförändrade.

Semesterlagen uppställer i de flesta fall inga hinder mot att det i kollektivavtal avtalas om regler som är förmånligare än semesterlagen för arbetstagarna. LO finner det positivt att utredningen i stora stycken utgått från vanligt förekommande kollektivavtalsregleringar samt tagit hänsyn till tillämpliga ILO-konventioner.

LO vill med anledning av utredning särskilt framhålla följande:

Beräkning av semesterlön

LO är positiv till utredningens förslag att semesterlagen ska ge möjlighet till att utge semesterlön som bygger på den under semesteråret gällande lönen plus ett semestertillägg, den så kallade sammalöneregeln.

Men utredningen föreslår samtidigt att arbetsgivaren ska ha möjlighet att i vissa situationer välja mellan en sammalöneregel och en procentregel enligt nuvarande modell. Utredningen menar vidare att om arbetstagaren haft rörliga lönedelar regelbundet, och dessa utgör en betydande del av den sammanlagda lönen, ska enbart procentregeln tillämpas.

LO anser att det är otillfredsställande att arbetsgivaren i vissa fall ensidigt kan välja mellan två olika beräkningssätt eftersom det öppnar upp en möjlighet att hela tiden välja det beräkningssätt som ger sämst utfall för de anställda.

LO konstaterar att sammalöneregeln är det vanligast använda beräkningssättet i kollektivavtalen. Utöver utgående lön och semestertillägg tillkommer dessutom en viss procent på summan av utbetalda rörliga lönedelar under intjänandeåret, uppräknat med hänsyn till semesterlöngrundande frånvaro. I kollektivavtal har man därmed kommit överens om en metod som inte ger arbetsgivaren en ensidig rätt att bestämma beräkningsmetod.

Utredningen föreslår också att den särskilda beräkningsregeln för semesterlön för sparad semester ska avskaffas och med den hänsynen till det förhållande att en arbetstagare kan ha haft olika sysselsättningsgrad vid sparandetillfället. LO delar inte utredningens uppfattning. Den föreslagna förändringen innebär att en hel del arbetstagare som sparar semester riskerar att få lägre semesterlön än vad de tjänat in.

Kommunal föreslår i sitt remissvar att all sparad tid görs om till timmar, fristående från sysselsättningsgraden. När arbetstagaren ska ta ut sparad semester kan semesterlönen baseras på lönen vid tillfället som semesterledigheten tas ut. Varken arbetstagarna eller arbetsgivarna förlorar eller tjänar på ett sådant förfarande.

LO finner Kommunals förslag intressant och tycker att det är olyckligt att utredningen inte prövat det.

Semestertilläggens storlek

LO är kritisk till att de i utredningen angivna semestertilläggen har beräknats till 1,82 procent av veckolönen för arbetstagare med veckolön och 0,43 procent av månadslönen för arbetstagare med månadslön. Denna uträkning förutsätter att arbetstagaren haft en löneökning om 3,7 procent, som utfallit efter intjänandeårets slut och innan semestern läggs ut.

Enligt LOs mening är det tveksamt om arbetstagare inom LO-kollektivet regelmässigt har löneökningar i denna storleksordning. Under den senaste tioårsperioden har visserligen den genomsnittliga löneökningen över hela arbetsmarknaden varit 3,7 procent. Men LO-grupperna har under samma period haft en genomsnittlig löneökning på 3,3 procent. Utredningens förslag gynnar här starka grupper på arbetsmarknaden som haft lättare att hävda sig lönemässigt.

LO anser därför att semestertilläggen bör höjas för att inte missgynna stora grupper. Det kan motiveras med att de förenklingar som förslaget innebär, och som minskar arbetsgivarens administrativa kostnader, även bör komma löntagarna till del.

I sammanhanget kan även noteras att de arbetstagare som främst kommer att omfattas av förändringen arbetar vid arbetsplatser där det saknas kollektivavtal. Dessa arbetstagare är inte garanterade några löneökningar överhuvudtaget. Det öppnar även upp för arbetsgivare att utge löneökningar senare på året, för att på så sätt uppnå lägre kostnader än vid en tillämpning av procentregeln. Utredningen förutsätter att så inte kommer bli fallet, men det saknas tyvärr inte exempel på att arbetsgivare som inte är bundna av kollektivavtal tillvaratar varje möjlighet som innebär att kostnaderna kan hållas nere.

Semesterlönegrundande frånvaro

Då regeln om semesterlönegrundande frånvaro är tvingande är detta den regel som kommer att innebära de största negativa följderna av den nya semesterlagen. Den föreslagna regleringen innebär att de nuvarande kategorierna av ledighet bibehålls, förutom ledighet på grund av grundutbildning i 60 dagar och repetitionsutbildning.

Förslaget innebär vidare att totalt 180 frånvarodagar under ett intjänandeår blir semesterlönegrundande. Vid arbetsskada föreslås ingen tidsgräns, utan hela intjänandeåret kan vara semesterlönegrundande.

Den stora förändringen är att de särskilda tidsgränserna för varje frånvaroslag för sig avskaffas. All semesterlönegrundande frånvaro, utom arbetsskada, summeras gemensamt vid beräkningen av 180-dagarsgränsen. Vidare införs enligt förslaget en gemensam begränsningsperiod på ett intjänandeår vid obruten frånvaro, mot idag två. I förslaget räknas också frånvaro på deltid, vid beräkning av den yttre gränsen om ett intjänandeår, som hel dag.

LO är starkt kritisk till att den tiden inskränks till ett intjänandeår och den föreslagna sammanräkningsmodellen med ett tak på 180 dagar. Förslaget innebär visserligen vissa förbättringar avseende tidsgränserna för de olika frånvarogrunderna och sammantaget en förenkling av reglerna. Det kan i vissa fall och för vissa grupper ge ett bättre utfall än idag. Dessa förändringar kan dock också komma att innebära en försämring om arbetstagaren under intjänandeåret även har annan frånvaro eftersom all semestergrundande frånvaro, utom arbetsskada, summeras till maximalt 180 dagar per intjänandeår.

En arbetstagare som är sjukskriven halva året och föräldraledig den andra delen av året kommer därmed få minskade semesterförmåner jämfört med idag. De föreslagna reglerna missgynnar således personer som har flera olika former av semestergrundande frånvaro. Enligt LOs uppfattning drabbas därmed de mest utsatta arbetstagarna av förändringen.

Som framgår ovan innebär förslaget att även frånvaro del av dag beaktas vid beräkningen av den yttre tidsgränsen. Detta motiveras enligt utredningen av det förhållandet att deltidssjukskrivningar förväntas öka på bekostnad av heltidssjukskrivningar.

Enligt LOs uppfattning är sjukskrivna arbetstagare redan idag en mycket utsatt grupp. Detta förhållande har på ett mycket drastiskt sätt förstärkts av de nya regler som infördes den 1 juli 2008. Att under sådana förhållanden ytterligare försämma förutsättningarna för de sjukskrivna kan inte anses berättigat. Detta särskilt mot bakgrund av att eventuella nya förslag enligt utredningens kommittédirektiv i huvudsak skulle vara neutrala jämfört med lagens nuvarande semesterförmåner.

LO delar vidare Kommunals bedömning att de ovan beskrivna försämringarna drabbar kvinnor i större utsträckning eftersom de är sjukskrivna i högre utsträckning än män, både på hel- och deltid.

Hemarbetande och okontrollerade arbetare

LO tillstyrker förslaget att särregleringen för hemarbetande och okontrollerade arbetare avskaffas. Sverige har också vid ett par tillfällen kritiserats av ILOs expertkommitté med anledning av undantagen i den nuvarande semesterlagen.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Göran Larsson